

ירושלים, י"ט בתמוז תשע"ג
27 ביוני 2013
174/2013

השכלה גבוהה בישראל - נתונים על מקבלי תארים אקדמיים לרגל סיום שנת הלימודים
Higher Education in Israel - Selected Data on Recipients of Academic Degrees for the end of the Academic Year

- בשנת תשע"ב (2011/2012), 69.5 אלף אנשים קיבלו תארים אקדמיים ממוסדות להשכלה גבוהה בישראל (מהם 35.3 אלף מהאוניברסיטאות, 3.8 אלף מהאוניברסיטה הפתוחה, 23.7 אלף מהמכללות האקדמיות ו-6.7 אלף מהמכללות האקדמיות לחינוך).
- בקרב כלל מקבלי התארים, 68.2% קיבלו תואר ראשון, 28% קיבלו תואר שני ו-2.3% קיבלו תואר שלישי.
- מספר מקבלי התארים בתשע"ב היה גדול פי שלושה מאשר בשנת תשנ"ה (1994/95).
- בתשע"ב, תחומי הלימוד הנפוצים בישראל בקרב מקבלי תואר ראשון היו מדעי החברה ומדעי הרוח, בקרב מקבלי תואר שני - עסקים ומדעי הניהול וכן מדעי הרוח, ובקרב מקבלי תואר שלישי - מדעי הטבע והמתמטיקה.
- משך הזמן הממוצע לקבלת תואר ראשון, היה 4.0 שנים, לקבלת תואר שני - 2.9 שנים ו-5.8 שנים לקבלת תואר שלישי.
- הנשים היוו רוב בקרב כלל מקבלי התארים: 59% ממקבלי תואר ראשון, 58.8% ממקבלי תואר שני ו-51.9% ממקבלי תואר שלישי.
- בקרב מקבלי התארים, שיעוריהם היחסיים של ערבים היו - 9.7% ממקבלי תואר ראשון, 8% ממקבלי תואר שני ו-3.5% ממקבלי תואר שלישי.
- ממצאי סקר המשך לימודים ועבודה של מקבלי תואר ראשון, בקרב בוגרי תשס"ו (2005/06): בוגרי אוניברסיטאות ממשיכים את לימודיהם לתארים מתקדמים בשיעורים גבוהים יותר מאשר בוגרי מכללות אקדמיות. בעוד שיעורי התעסוקה של בוגרי המכללות האקדמיות גבוהים יותר מאשר בוגרי אוניברסיטאות.
- בשנת 2011, שיעור מקבלי תואר ראשון או שני בישראל היה 40%, בהשוואה ל-39% במדינות ה-OECD, ו-1.4% מהישראלים קיבלו תואר שלישי, ביחס ל-1.6% במדינות ה-OECD.

כללי:

בסוף שנת תשע"ב (2011/12) הוענקו תארים אקדמיים ל-69.5 אלף מסיימי לימודים במוסדות להשכלה גבוהה בישראל (באוניברסיטאות, באוניברסיטה הפתוחה, במכללות האקדמיות וכן במכללות אקדמיות לחינוך). 35.3 אלף קיבלו תארים באוניברסיטאות (50.8%), 3.8 אלף – באוניברסיטה הפתוחה (5.4%), כאשר במכללות האקדמיות, היו 23.7 אלף מקבלי תארים (34.1%) ואילו במכללות האקדמיות לחינוך מספרם עמד על 6.7 אלף (9.6%).

כתבו: יונתן בר-און, מירי אלון, מאיה דניאלי, ליבי שפירא ואביאל קרנצ'ר, תחום השכלה גבוהה ומדע
לקבלת הסברים ניתן לפנות אל יחידת הדוברות בטל : 02-6527845

בקרר כלל מקבלי התארים בשנת תשע"ב, שני שלישים (68.2%) קיבלו תואר ראשון (בוגרים)¹, ו-28% קיבלו תואר שני (מוסמכים)². בקרר מקבלי תארים מהאוניברסיטאות, 44.1% קיבלו תארים מתקדמים (תואר שני ותואר שלישי). לעומת זאת, בקרר מקבלי תארים משאר מסגרות הלימוד (מכללות האקדמיות, האוניברסיטה הפתוחה, ומכללות אקדמיות לחינוך), שיעור מקבלי תואר שני היה קטן יותר (17.4%, 13% ו-12.6%, בהתאמה).

בשני העשורים האחרונים מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל גדלה באופן משמעותי. המספר של מקבלי תארים גדל ביותר מפי 3 פעמים - בשנת תשנ"ה (1994/95), קיבלו 22.4 אלף אנשים תארים אקדמיים, בהשוואה ל-69.5 אלף בתשע"ב. עיקר הגידול היה בקרב מקבלי התארים מהמכללות האקדמיות. בין השנים תשנ"ה לתשע"ב, מספרם גדל במוצע שנתי של 18.6%

לוח א': מקבלי תארים לפי סוג מוסד ותואר – תשנ"ה ותשע"ב

תשע"ב 2011/12					תשנ"ה 1994/95					
מכללות אקדמיות לחינוך	מכללות אקדמיות	האוניברסיטה הפתוחה	אוניברסיטאות	סך הכל	מכללות אקדמיות לחינוך	מכללות אקדמיות	האוניברסיטה הפתוחה	אוניברסיטאות	סך הכל	
6,705	23,716	3,767	35,338	69,526	2,144	1,299	650	18,339	22,432	סך הכל - מספרים מוחלטים
9.6	34.1	5.4	50.8	100.0	9.6	5.8	2.9	81.8	100.0	סך הכל - אחוזים
12.4	41.3	6.6	39.7	100.0	12.4	7.5	3.8	76.3	100.0	תואר ראשון
4.4	21.2	2.5	72.0	100.0	-	-	-	100.0	100.0	תואר שני
-	-	-	100.0	100.0	-	-	-	100.0	100.0	תואר שלישי
-	-	12.1	87.9	100.0	-	-	-	100.0	100.0	תעודה
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל - אחוזים
87.4	82.6	83.5	53.2	68.2	100.0	100.0	100.0	71.7	76.9	תואר ראשון
12.6	17.4	13.0	39.6	28.0	-	-	-	20.5	16.8	תואר שני
-	-	-	4.5	2.3	-	-	-	3.2	2.6	תואר שלישי
-	-	3.5	2.7	1.5	-	-	-	4.6	3.7	תעודה

תחומי לימודים

בשנת תשע"ב, תחום הלימוד העיקרי אותו למדו כלל בוגרי תואר ראשון היה **מדעי החברה** (29.5%). בקרב כלל מקבלי תואר שני, תחום הלימוד הנלמד ביותר היה **עסקים ומדעי הניהול** (28.8%). תחום הלימוד הנלמד ביותר בקרב מקבלי תואר שלישי היה **מדעי הטבע ומתמטיקה** (41.2%). חלקם היחסי של מקבלי תארים בתחום **מדעי הרוח** היה גבוה בכל התארים והוא נע בין 22% ל-24.8%.

מקבלי תואר ראשון לפי תחום לימוד וסוג מוסד. באוניברסיטאות, נלמדו כל תחומי הלימוד, במיוחד מדעי החברה (35%). תחומי לימוד נוספים ששיעוריהם היו משמעותיים היו מדעי הרוח (16.5%), הנדסה ואדריכלות (15.6%), מדעי הטבע ומתמטיקה (13%). שיעוריהם היחסיים של רפואה וחקלאות היו הקטנים ביותר (2.3% ו-1.2%, בהתאמה). באוניברסיטה הפתוחה, למדו בעיקר מדעי החברה (61.7%) ועסקים ומדעי הניהול (25%). בשאר תחומי הלימוד תחומי הלימוד שנלמדו היו מדעי הרוח (6.6%), מדעי הטבע ומתמטיקה (5.7%) והנדסה ואדריכלות (1.1%). במכללות האקדמיות המתוקצבות, נלמדו רוב תחומי הלימוד, במיוחד מדעי החברה (31.2%), הנדסה ואדריכלות (25.9%), עסקים ומדעי הניהול (17.3%) ומדעי הרוח (12.9%). שיעור הבוגרים שלמדו מקצועות עזר רפואיים היה הקטן ביותר (3.8%). במכללות האקדמיות הלא מתוקצבות,

¹ מסיימי תואר ראשון הינם בוגרים. להלן כאשר תהיה התייחסות למושג בוגרים, הכוונה הנה למקבלי תואר ראשון.
² מסיימי תואר שני הינם מוסמכים. להלן כאשר תהיה התייחסות למושג מוסמכים, הכוונה הנה למקבלי תואר שני.

תחומי הלימוד שנלמדו בעיקר היו משפטים (35.7%), עסקים ומדעי הניהול (35.1%) ומדעי החברה (23.1%). 0.7% בלבד למדו מקצועות עזר רפואיים. במכללות האקדמיות לחינוך, כל הבוגרים למדו מדעי הרוח (חינוך והכשרה להוראה).

מקבלי תואר שני לפי תחום לימוד וסוג מוסד. באוניברסיטאות, נלמדו בעיקר התחומים עסקים ומדעי הניהול (21.9%), מדעי החברה (21.6%) ומדעי הרוח (20.4%). חקלאות היה תחום הלימוד שנלמד בשיעור היחסי הקטן ביותר (1%). באוניברסיטה הפתוחה, תחום הלימוד הנלמד ביותר היה עסקים ומדעי הניהול (71.5%). בנוסף, 14.3% למדו מדעי הרוח ו-9.4% מדעי החברה. במכללות האקדמיות המתוקצבות, התחומים הנלמדים ביותר היו מדעי החברה (39.9%), ועסקים ומדעי הניהול (35.4%). תחום הלימוד על השיעור הקטן ביותר היה מדעי הטבע ומתמטיקה (2.8%). במכללות האקדמיות הלא מתוקצבות, נלמדו בעיקר התחומים עסקים ומדעי הניהול (57.1%), מדעי הרוח (28.4%) ומדעי החברה (11.7%). שאר התחומים שנלמדו היו משפטים (2.4%) ומדעי הטבע ומתמטיקה (0.4%). במכללות האקדמיות לחינוך, כל המוסמכים למדו מדעי הרוח (חינוך והכשרה להוראה).

לוח ב': מקבלי תארים לפי סוג מוסד, תחום לימודים ותואר - תשע"ב

מכללות אקדמיות לא מתוקצבות	מכללות אקדמיות מתוקצבות	האוניברסיטה הפתוחה	אוניברסיטאות	מכללות אקדמיות לא מתוקצבות	מכללות אקדמיות מתוקצבות	האוניברסיטה הפתוחה	אוניברסיטאות	
תואר שני				תואר ראשון				
3,325	790	491	13,997	8,061	11,540	3,146	18,809	סך הכל
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	- מספרים מוחלטים
28.4	12.4	14.3	20.4	2.6	12.9	6.6	16.5	- אחוזים
11.7	39.9	9.4	21.6	23.1	31.2	61.7	35.0	מדעי הרוח
57.1	35.4	71.5	21.9	35.1	17.3	25.0	4.4	מדעי החברה
2.4	-	-	9.6	35.7	-	-	3.7	עסקים ומדעי הניהול
-	-	-	3.8	-	-	-	2.3	משפטים
-	-	-	5.8	0.7	3.8	-	8.4	רפואה
0.4	2.8	4.9	10.0	2.8	9.0	5.7	13.0	מקצועות עזר רפואיים
-	-	-	1.0	-	-	-	1.2	מדעי הטבע ומתמטיקה
-	9.5	-	6.0	-	25.9	1.1	15.6	חקלאות
								הנדסה ואדריכלות

משך לימודים

בשנת תשע"ב, משך הלימודים הממוצע של מקבלי תואר ראשון באוניברסיטאות ובמכללות האקדמיות עמד על 4.0 שנים. בשנה זו, מחצית מהבוגרים קיבלו תואר לאחר 3 שנות לימודים, כאשר 30% מהם – למדו לתואר במשך 4 שנים, ו-10% מהם למדו לתואר במשך 5 שנים. בקרב בוגרי תואר ראשון, משך הלימודים בשלושת תחומי הלימודים הנדסה ואדריכלות, משפטים וכן אמנות, אמנויות ואמנות שימושית היה הארוך ביותר (4.6 שנים, בממוצע בכל תחום). בהשוואה לכך, בקרב בוגרי מדעי החברה, כמו גם עסקים ומדעי הניהול, משך הלימודים הממוצע היה קצר בשנה (3.6 שנים, בכל תחום).

בתשע"ב, משך הלימודים הממוצע של מקבלי תואר שני היה 2.9 שנים. תחום הלימודים בו משך הלימודים הממוצע היה הקצר ביותר היה משפטים (שנתיים), ואילו הארוך ביותר היה בתחום השפות הספרויות והלימודים הרגיונאליים (4.5 שנים) ולאחריו חקלאות (4 שנים) והנדסה ואדריכלות (3.6 שנים). באותה השנה, משך הלימודים הממוצע בקרב מקבלי תואר שלישי היה 5.8 שנים. משך הלימודים הארוך ביותר היה בתחום מדעי הרוח (קרוב ל-7 שנים בממוצע), ואילו הקצר ביותר היה במדעי הטבע והמתמטיקה, וכן במשפטים (5 שנים בממוצע, בכל תחום).

נשים

בשנת תשע"ב, רוב מקבלי התארים היו נשים (58.8%), והן היו רוב בכל התארים (במיוחד בקרב מקבלי תעודה – 73.4%, אך היו רוב ברור בקרב מקבלי תואר ראשון ושני – 59% ו-58.3%, בהתאמה), ובכל מסגרות הלימוד (במיוחד במכללות האקדמיות לחינוך – 82.2%). עם זאת, בחינת שיעוריהן לפי תחומי לימוד מראה שבעוד שבתחומים כמו מקצועות עזר רפואיים, מדעי הרוח ומדעי החברה, הן היו רוב משמעותי (82.8%, 73.8% ו-66.5%, בהתאמה), בתחומי הלימוד מדעי הטבע ומתמטיקה, ובמיוחד בהנדסה ואדריכלות, הנשים היו מיעוט (43.5% ו-28.2%, בהתאמה).

לוח ג': שיעורים יחסיים של נשים בקרב מקבלי תארים לפי תואר ותחום לימודים - תשע"ב

תעודה	תואר שלישי	תואר שני	תואר ראשון	סה"כ	
אחוז מהקבוצה המתאימה בכל תא					
73.4	51.9	58.3	59.0	58.8	סך הכל
74.2	58.2	75.7	73.4	73.8	מדעי הרוח
..	62.4	63.6	67.3	66.5	מדעי החברה
-	(56.5)	45.2	51.1	48.4	עסקים ומדעי הניהול
-	..	57.4	52.5	53.8	משפטים
-	(68.5)	53.4	57.6	56.0	רפואה
-	..	83.1	83.0	82.8	מקצועות עזר רפואיים
..	45.9	46.8	42.0	43.5	מדעי הטבע ומתמטיקה
-	..	54.0	54.8	55.3	חקלאות
-	36.7	26.0	28.3	28.2	הנדסה ואדריכלות

ערבים

חלקם היחסי של ערבים, בקרב כלל מקבלי התארים בשנת תשע"ב היה 9.3% (מהם, 6.6% מוסלמים, 1.6% נוצרים ו-1.1% דרוזים). בתארים מתקדמים, הייצוג של הערבים היה נמוך יותר (3.5% ממקבלי תואר שלישי לעומת 8% ממקבלי תואר שני ו-9.7% מבוגרי תואר ראשון), ובקרב מקבלי תעודה אקדמית שיעורם היה 19.8%. בין מסגרות הלימוד היו הבדלים בשיעוריהם של הערבים. כמעט רבע מכלל מקבלי התארים במכללות האקדמיות לחינוך היו ערבים (24.1%), כאשר באוניברסיטאות הם היו 9.1%, במכללות האקדמיות הלא מתוקצבות – 6.9%, במתוקצבות – 5.2% ובאוניברסיטה הפתוחה – 4.4% בלבד. למרות שבתואר השני, חלקם היחסי של הערבים היה נמוך יותר מאשר בתואר הראשון, באוניברסיטה הפתוחה, שיעורם של הערבים בתואר השני היה גבוה יותר מאשר בתואר הראשון (8.2% לעומת 3.5%, בהתאמה) וכך גם במכללות האקדמיות הלא מתוקצבות (מ-10.6% ל-5.4%, בהתאמה).

תחומי הלימוד בהם הייצוג של הערבים היה הגבוה ביותר בקרב מקבלי התארים היו מקצועות עזר רפואיים (21.4%), מדעי הרוח (18.6%), במיוחד במקצועות החינוך וההכשרה להוראה) ורפואה (13.7%). תחומי הלימוד בהם הייצוג של הערבים היה הנמוך ביותר בקרב מקבלי התארים היו מדעי הטבע ומתמטיקה (4.2%), הנדסה ואדריכלות (4%), עסקים ומדעי הניהול (2.8%) וחקלאות (1%).

לוח ד': שיעורים יחסיים של ערבים בקרב מקבלי תארים לפי תואר ותחום לימודים - תשע"ב

תעודה	תואר שלישי	תואר שני	תואר ראשון	סה"כ	
אחוז מהקבוצה המתאימה בכל תא					
19.8	3.5	8.0	9.7	9.3	סך הכל
20.1	6.5	17.9	19.1	18.6	מדעי הרוח
-	3.6	6.7	7.1	7.0	מדעי החברה
-	-	1.6	3.9	2.8	עסקים ומדעי הניהול
-	-	5.1	8.4	7.4	משפטים
-	(5.6)	16.9	11.7	13.7	רפואה
-	..	15.6	23.9	21.4	מקצועות עזר רפואיים
-	2.6	3.6	4.7	4.2	מדעי הטבע ומתמטיקה
-	-	-	1.8	1.0	חקלאות
-	2.0	2.2	4.3	4.0	הנדסה ואדריכלות

המשך לימודים ועבודה של מקבלי תואר ראשון - סקר

סקר "המשך לימודים ועבודה של מקבלי תואר ראשון מהאוניברסיטאות והמכללות האקדמיות, חמש שנים לאחר קבלת התואר", נערך בשנת 2011 בקרב בוגרי תואר ראשון תשס"ו (2005/06).

מהסקר עולה ששיעור הממשיכים לתואר שני ושלישי, תוך חמש שנים מקבלת התואר הראשון, גדול יותר בקרב בוגרי האוניברסיטאות (50.6%) מאשר בקרב בוגרי המכללות האקדמיות (30.2%). בנוסף, מקבלי תואר ראשון בתחומי מדעי הטבע והמתמטיקה וכן הנדסה ואדריכלות, נוטים יותר להמשיך ללימודים אקדמיים, בהשוואה למקבלי תואר ראשון בתחומי מדעי הרוח ומדעי החברה. קרוב ל-10% מבין בוגרי האוניברסיטאות בתחומי מדעי הטבע והמתמטיקה המשיכו לתואר שלישי לעומת 2.0% מבוגרי האוניברסיטאות שסיימו לימודי תואר ראשון בתחומי הלימוד מדעי הרוח ומדעי החברה.

שיעור המועסקים בקרב בוגרי תואר ראשון מהמכללות האקדמיות (93%) כחמש שנים לאחר קבלת התואר - היה גבוה יותר משיעורם בקרב בוגרי האוניברסיטאות (89.4%). שיעור העובדים הגבוה ביותר הוא בקרב בוגרי תואר ראשון בתחומים עסקיים ומדעי הניהול, משפטים וכן רפואה ומקצועות עזר רפואיים, והנמוך ביותר היה בקרב בוגרים במדעי הטבע והמתמטיקה וכן בחקלאות. כשלושה רבעים מהמועסקים עובדים בעבודה שקשורה מאוד או קשורה חלקית ללימודי התואר שלהם. הקשר החזק ביותר היה בקרב בוגרי רפואה ומקצועות עזר רפואיים והקשר החלש ביותר היה בקרב בוגרי מדעי החברה ומדעי הרוח. רוב הבוגרים עסקו במשלח יד אקדמי, במקצועות חופשיים וטכניים ובניהול. בקרב בוגרי האוניברסיטאות, השיעור של אלו שעסקו במשלח יד אקדמי היה גבוה יותר לעומת בוגרי המכללות האקדמיות (54.7% לעומת 42.2%, בהתאמה). לעומת זאת, שיעור הבוגרים שעסקו במקצועות חופשיים וטכניים ובתפקידי ניהול היה גבוה יותר בקרב בוגרי המכללות האקדמיות (33.7%) מאשר בקרב בוגרי האוניברסיטאות (26%).

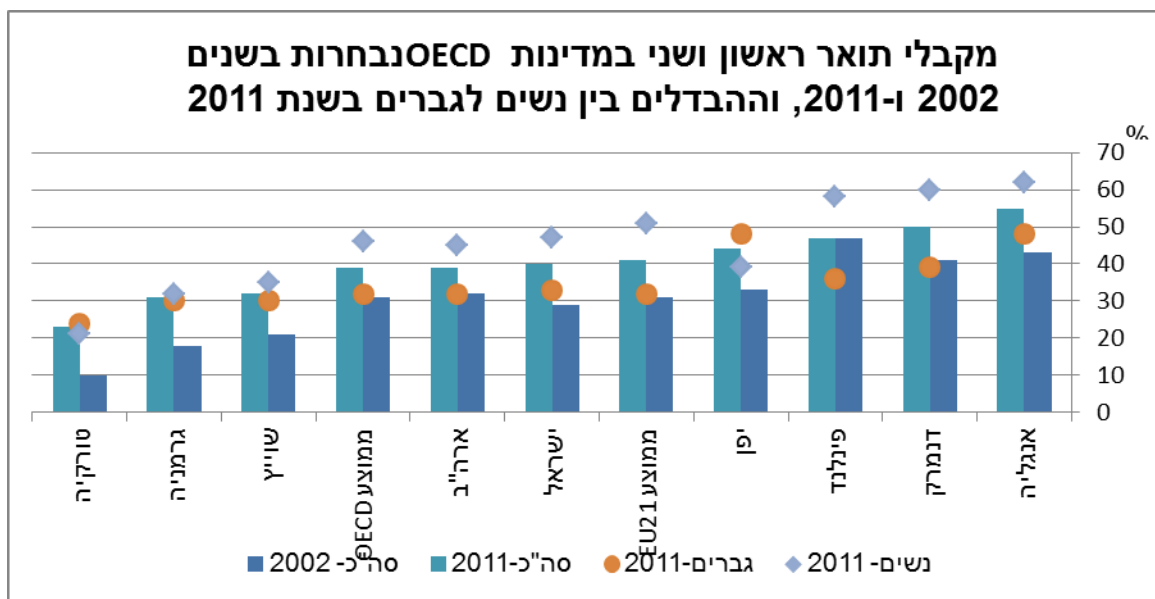
ישראל בהשוואה בינלאומית³

בשנת 2002, 29% מהישראלים קיבלו תואר ראשון או שני⁴. בשנה זו, שיעור זה היה נמוך מהשיעור הממוצע של מדינות ה-OECD (31%). בשנת 2011, שיעור הישראלים, שקיבלו תואר ראשון או שני עלה, ועמד על 40%. גם השיעור הממוצע של מדינות ה-OECD עלה והגיע ל-39%. באותה השנה, המדינה בה שיעור זה היה הגבוה ביותר, הייתה פולין (58%) והמדינות שבהן שיעור זה היה הנמוך ביותר, היו מקסיקו (21%) וטורקיה (23%).

בנוסף, בשנת 2011 היו הבדלים בין גברים לנשים, באחוז מקבלי התארים. ברוב מדינות ה-OECD, שיעור מקבלי התארים בקרב הנשים היה גבוה יותר משמעותית מאשר בקרב גברים. בישראל, הפער בין המינים, בשיעורים אלו, עמד על 14 נקודות האחוז. בדנמרק ובפינלנד הפער בין המינים, היה משמעותי יותר (מעל ל-20 נקודות האחוז). לעומת זאת, בטורקיה ויפן, שיעור מקבלי התארים היה גבוה יותר בקרב הגברים, מאשר בקרב הנשים.

לגבי הפערים בין נשים לגברים בישראל, יש לציין, שבקרב מקבלי תואר ראשון, הפער הוא משמעותי ואילו בקרב מקבלי תואר שני, הפער בין המינים היה קטן יותר.

תרשים 1:

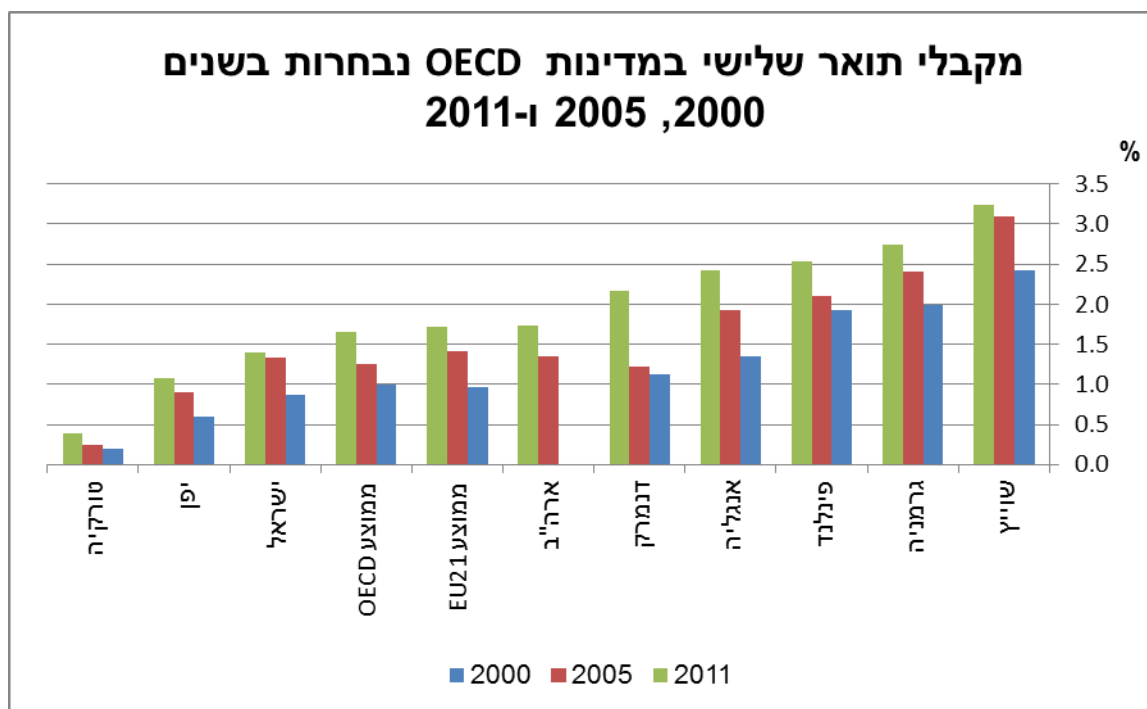

[לנתוני תרשים 1](#)

³ מתוך הפרסום השנתי של ה-OECD: Education at a Glance 2013: OECD Indicators (2013).
⁴ להגדרת קבלת תואר ראון: Education at a Glance 2013: OECD Indicators (2013), p.27.

בשנת 2002, 1% מכלל אוכלוסיית ישראל, קיבלו תואר שלישי (זהה לשיעור הממוצע של מדינות ה-OECD), ואילו בשנת 2011, שיעור מקבלי תואר שלישי בישראל עלה ל-1.4% (אך במדינות ה-OECD – השיעור הממוצע עלה ל-1.6%). בשנת 2011, המדינה עם השיעור הגבוה ביותר של מקבלי תואר שלישי, הייתה שווייץ (3.2%), והמדינות בהן שיעור זה היה הנמוך ביותר היו צ'ילה ומקסיקו (0.2% בלבד).

תרשים 2

[לנתוני תרשים 2](#)